

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

**dokonanej w dniach 8 – 9 maja 2017 r.
na kierunku „gospodarka przestrzenna”
prowadzonym
w Instytucie Ameryk i Europy
w Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych
Uniwersytetu Warszawskiego (EUROREG)**

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	9
Dobre praktyki	10
Zalecenia	9
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Dobre praktyki	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Zalecenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	177
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	177
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	22
Dobre praktyki	22
Zalecenia	23
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	28
Zalecenia	28
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	34

Zalecenia	34
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	34
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	36
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	35
Załączniki:	39
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	39
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	40
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	41
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	54
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	55
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	55
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	56

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stefan Wrzosek - członek PKA,

członkowie:

1. prof. dr hab. Wanda Gaczek – ekspert PKA,
2. prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz – ekspert PKA,
3. mgr Edyta Lasota – Bełzek – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego,
4. Justyna Madura – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP,

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „gospodarka przestrzenna” prowadzonym w Instytucie Ameryk i Europy Uniwersytetu Warszawskiego, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. PKA po raz drugi ocenia jakość kształcenia na tym kierunku.

Odbyta obecnie wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego opracowano po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, dokonanego przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni w tym Wydziału, z pracownikami oraz ze studentami kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

1. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	Gospodarka przestrzenna	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych/ekonomia, Dziedzina nauk ekonomicznych/nauki o zarządzaniu Dziedzina nauk społecznych/socjologia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Cztery semestry, 131,5 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Bez specjalności	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12 osób	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	29	
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1450	Nie dotyczy

2. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	Wyróżniająca

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

PKA otrzymała odpowiedź na raport z wizytacji sygnowaną przez dyrektorów Instytutu Ameryk i Europy oraz Centrum Europejskich Studiów Regionalnych. Zawierała ona między innymi wyjaśnienia wskazujące na realizację efektów kształcenia dotyczących ochrony własności intelektualnej. Obok tych wyjaśnień przedstawiono uzupełnienie sylabusu seminarium dyplomowego o zapisy formalnie potwierdzające tę realizację. Zwrócono także uwagę na pomyłkę powodującą, że zespół oceniający dysponował niepełnym tekstem efektów kształcenia (przyjętych przez Senat UW), i przedstawiono właściwy (kompletny) tekst. Przekonująco uzasadniono też nieformalny charakter konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi w sprawie efektów kształcenia. Te uzupełnienia i wyjaśnienia pozwalają podwyższyć ocenę wg kryterium 1. W sprawie kryterium 2. Zapowiedziano zastąpienie niektórych przedmiotów prowadzonych w języku polskim na odpowiedniki anglojęzyczne, ale o takich planach zespół oceniający wiedział i uznał, że plany nie byłyby wystarczającą

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

podstawą wyróżnienia. Dołączono sylabus praktyk dyplomowych, którego brakowało. Poinformowano o niezwłocznym wprowadzeniu pytania „sprawdzającego wiedzę zdobytą ... w trakcie całego toku studiów” do egzaminu magisterskiego, a także o podjęciu działań na rzecz bardziej równomiernego w czasie obciążania studentów pracami kontrolnymi. Niewielką liczbę publikacji studenckich lub z udziałem studentów tłumaczy się między innymi małą liczbą studentów, ale ten fakt także zespół oceniający już wcześniej brał pod uwagę. Nowe jest wyjaśnienie o rezygnacjach autorów studenckich po recenzjach, ale ono nie przekonuje do zmiany stanowiska. Nie zadowolają także wyjaśnienia w sprawie informacji zwrotnej z ankiet studenckich, bo informacja, że studenci znają wyniki ankiet przeprowadzanych przez Samorząd nie jest nowa. Bardziej chodziło o brak poinformowania studentów o tym, jak wykorzystuje się wyniki wszystkich ankiet. Poinformowano o włączeniu studenta do grupy zajmującej się przeglądem programu kształcenia i projektowaniem jego zmian. Obszernie tłumaczono powody i tryb udostępniania studentom unikatowej literatury w formie kserokopii lub zawieszania tekstów na stronach internetowych. Wiele przedstawionych tu argumentów przekonuje (np. jeśli dotyczy to publikacji własnych, za zgodą autora lub o wolnym dostępie), ale nie wszystkie (np. że to części publikacji). Brak biblioteki EUROREG też nie może być znaczącym powodem takich praktyk. W sumie nadal pozostają wątpliwości i trzeba zalecać wielką ostrożność, by nie naruszyć zasad ochrony własności intelektualnej. Pozytywne są sygnały o staraniach na rzecz poprawy warunków lokalowych zajęć dydaktycznych, w tym przystosowania do potrzeb niepełnosprawnych, ale to też dopiero podejmowane starania lub prace w toku.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
1.Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca

3. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Misja Uniwersytetu Warszawskiego zawiera składowe: obywatelską, społeczną i kulturową. Misja społeczna zakłada zapewnienie powszechnego dostępu do wiedzy, obywatelska kształcenie elit, a kulturowa udział w dialogu społecznym sprzyjającym integracji europejskiej. Koncepcja ocenianego kierunku dobrze służy zwłaszcza realizacji misji obywatelskiej i kulturowej. Kierunek jest bowiem elitarny, tak ze względu na niewielką liczbę studiujących,

wyłącznie stacjonarne studia drugiego stopnia, ale także ze względu na silny związek koncepcji kształcenia z badaniami naukowymi i udział studentów w tych badaniach. Kierunek jest interdyscyplinarny, a to, wraz z powiązaniem badań naukowych i nauczania, jest wykazane wśród postanowień strategii Uniwersytetu Warszawskiego.

Kształcenie na ocenianym kierunku pozostaje w zgodzie z wszystkimi ośmioma zasadami polityki jakości przyjętej w Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG. Najbardziej jednak dotyczy to zasady oparcia jakości na wartościach akademickich, zasady harmonijnego i zrównoważonego powiązania systemu jakości z działaniami w obrębie innych obszarów funkcjonowania jednostki, co dotyczy zwłaszcza przenikania inspiracji projakościowej z badań naukowych do działalności dydaktycznej oraz zasady dialogu i współdziałania z przedstawicielami otoczenia.

Dzięki silnemu związkowi z badaniami naukowymi zmiany koncepcji kształcenia wynikają z rezultatów badań. Dotyczy to drobnych, bieżących udoskonaleń treści programowych jak i zamiaru przekształcenia kierunku w „studia miejskie i regionalne”. To ostatnie będzie się wiązało z rozrostem interdyscyplinarności, ale także z bardziej trafnym i zrozumiałym dla adeptów ujęciem efektów kształcenia poprzez wyeksponowanie ich oryginalności na tle innych podobnych kierunków studiów. Koncepcja była i jest konsultowana z interesariuszami zewnętrznymi, a zwłaszcza z przedstawicielami organów administracyjnych i samorządowych Warszawy i Mazowsza. W znacznym jednak stopniu te konsultacje są nieformalne i dokonują się w związku z pracami badawczymi podejmowanymi na rzecz jednostek administracji. Bardzo istotny jest też wpływ doświadczeń nauczycieli akademickich z licznych wyjazdów zagranicznych. Niektóre z takich wizyt nawet w pierwszym rzędzie były poświęcone zapoznawaniu się z programami i metodami kształcenia na podobnych kierunkach za granicą. W efekcie program ocenianego kierunku, stosowane metody dydaktyczne i styl pracy ze studentami mają cechy dobrego systemu tutorskiego i są oryginalne, a nawet elitarne na tle podobnych kierunków studiów w innych polskich uczelniach.

Studenci są świadomi, że dobór treści kształcenia wyróżnia ich kierunek spośród oferowanych w innych jednostkach, jak np. na Wydziale Geografii Uniwersytetu Warszawskiego. Postrzegają swój kierunek jako studia regionalne, z rozbudowaną teorią miast i regionów, perspektywą socjologiczną i ekonomiczną. Z opinii przedstawionych na spotkaniu z ZO PKA, w którym uczestniczyła większość studentów ocenianego kierunku, wynika, że taka koncepcja kształcenia jest przez nich oceniana pozytywnie. Nadto należy zaznaczyć, że to właśnie ona była czynnikiem decydującym o wyborze ocenianego kierunku przez wielu z nich.

1.2.

Instytut Ameryk i Europy, w ramach którego funkcjonuje EUROREG, otrzymał kategorię A w wyniku kategoryzacji jednostek naukowych prowadzonej w 2014 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W samym EUROREG działalność naukowa jest wybitnie rozwinięta i intensywna. Świadczą o tym zwłaszcza liczne projekty badawcze realizowane przez ten nieliczny zespół naukowy. W ostatnich 5 latach realizowano lub realizuje się 26 takich projektów. Były wśród nich projekty europejskie w ramach 6 i 7 Programu Ramowego, programu Horyzont i ESPON. Ponadto realizowano w tym okresie 13 projektów finansowanych przez NCN, 2 z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, po jednym ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki,

programu INTERREG IVC. Dotyczyły (w ogólnym ujęciu) polityki spójności, rozwoju, konkurencyjności, innowacyjności, zwłaszcza na terenie Europy Środkowej i Wschodniej, studiów miejskich i regionalnych (także na szczeblu UE), funkcjonowania samorządu terytorialnego, metod upowszechniania wyników badań wśród praktyków. EUROREG był koordynatorem jednego z projektów międzynarodowych.

Problematyka badań naukowych odpowiada dyscyplinom naukowym, na których oparto efekty kształcenia (ekonomia, nauki o zarządzaniu, socjologia). Jest tak rozległa i różnorodna, że pozostaje w związku z wieloma efektami kształcenia przyjętymi dla kierunku. Badania pozwalają krytycznie i twórczo analizować koncepcję kształcenia. Stały się główną podstawą przygotowywanej obecnie nowej koncepcji kierunku. Pozwalają też wzbogacać treści programowe i bezpośrednio angażować wszystkich studentów w realizację zadań badawczych. Oznacza to wyraźne wzbogacenie wiedzy studentów, możliwość weryfikacji ich przygotowania do badań naukowych i zdobywania nowych umiejętności, doskonalenie kompetencji społecznych, a zwłaszcza współpracy w zespołach, krytycyzmu i dociekliwości.

1.3.

Opis efektów kształcenia dla ocenianego kierunku został przyjęty uchwałą Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z 16 maja 2012 r. Sformułowano 11 efektów z zakresu wiedzy, 11 dotyczących umiejętności i 4 dotyczące kompetencji społecznych. Wszystkie one nawiązują do sformułowań efektów dla obszaru nauk społecznych Krajowych Ram Kwalifikacji. Wszystkie efekty sformułowane dla tego obszaru zostały należycie odzwierciedlone i skonkretyzowane w tym opisie. Opis efektów jest jednolity dla całego kierunku, co tym bardziej oczywiste, że jest tylko jeden poziom i jedna forma studiów.

Opis efektów zapowiada wiedzę na tyle pogłębioną, że daje ona podstawy do prowadzenia badań naukowych. Także odpowiednio sformułowano umiejętności badawcze oraz kompetencje społeczne niezbędne do prowadzenia badań w dziedzinach nauk ekonomicznych i społecznych. Praktycznie wszystkie efekty z zakresu wiedzy określają ją jako zaawansowaną, co stanowi podstawę przygotowania do badań naukowych, K_W06 zapowiada opanowanie metod i technik między innymi badawczych. Większość efektów z grupy umiejętności opisuje przygotowanie do interpretacji problemów, wyjaśniania przyczyn, opisu i krytycznej analizy procesów i zjawisk, identyfikacji, prognozowania i modelowania zadań, formułowania wypowiedzi, dokonywania prezentacji itp., a więc umiejętności co najmniej między innymi badawcze. Także wśród kompetencji społecznych jest zapowiedź skłonności do uczenia się przez całe życie, pracy w grupie, zdolności do ustalania priorytetów zadań, rozstrzygania dylematów, a to także kompetencje niezbędne w działalności badawczej.

Efekty kształcenia dla kierunku i dla poszczególnych modułów określono klarownie. Przegląd powiązań efektów kształcenia wskazuje na brak realizacji efektu K_W11, który dotyczy znajomości zasad ochrony własności intelektualnej. W programie brak modułu poświęconego temu zagadnieniu, a w sylabusie dla seminarium magisterskiego nie nawiązano do tego efektu. Pozostałe efekty z grupy wiedzy i umiejętności są odpowiednio rozpisane na moduły zapewniające ich realizację. Podobnie zapewniona jest realizacja kompetencji społecznych, ale tej grupy dotyczy niepoprawność polegająca na nawiązywaniu do efektów kierunkowych, jakich nie sformułowano. Dotyczy to kompetencji społecznych, które mają być osiągnięte w ramach modułów takich jak: ekonomia, ekonomika regionów i miast, metodologia badań

naukowych, metody i techniki badawcze w naukach społecznych, teorie gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego, finanse i gospodarka lokalna, geografia ekonomiczna, seminarium magisterskie, polityka regionalna UE, zarządzanie miastem, prawne podstawy gospodarki przestrzennej, seminarium EUROREG, gospodarka społeczność przestrzeń, socjologia, socjologia organizacji gospodarczych i politycznych, społeczno-gospodarcze uwarunkowania gospodarki przestrzennej, projekt urbanistyczny. W opisie efektów zapowiedziano umiejętności językowe na poziomie B2+ i związane z nimi umiejętności korzystania z literatury obcojęzycznej i przygotowywania wypowiedzi.

Ocena spełnienia wymagań kryterium 1 – w pełni

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zgodność koncepcji kształcenia na kierunku gospodarka przestrzenna z misją i strategią Uniwersytetu Warszawskiego jest przekonująca. Mocną stroną koncepcji kształcenia jest bardzo dobre powiązanie z badaniami naukowymi, w tym zapewnienie bezpośredniego udziału studentów w badaniach, i wykorzystanie dobrych wzorców zagranicznych. Kierunek jest zaprojektowany oryginalnie, z cechami elitarności. Dobrze sformułowano efekty kształcenia dla kierunku. Są jednak formalne niepoprawności w przeniesieniu ich na efekty dla modułów zajęć.

Dobre praktyki

Bardzo rozbudowane badania naukowe i ich wpływ na koncepcję kształcenia, a zwłaszcza na treści programowe.

Bardzo dobre włączenie studentów do badań naukowych, w tym do zespołów badawczych z udziałem nauczycieli akademickich.

Zalecenia

Zapewnić realizację efektu K_W10 dotyczącego znajomości zasad ochrony własności intelektualnej.

Uporządkować w niektórych sylabusach wskazania związków treści programowych z opisem kompetencji społecznych sformułowanych dla kierunku.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Przyjęty program kształcenia obejmuje siedem głównych modułów, w których zawarte są podstawowe komponenty subdyscypliny *gospodarka przestrzenna*, usytuowane w obszarze nauk społecznych. Wśród tych komponentów wyróżnia się: teorie i koncepcje oraz najważniejsze czynniki rozwoju lokalnego i regionalnego, techniki, narzędzia i metody wykorzystywane przy rozwiązywaniu złożonych zadań z zakresu gospodarki przestrzennej,

analizę wyników najnowszych badań na temat rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce oraz w Unii Europejskiej, a także rozwiązywanie problemów dotyczących zagospodarowania przestrzennego. Kierunek realizowany jest w profilu ogólnoakademickim studiów drugiego stopnia – w związku z tym duży nacisk w koncepcji kształcenia kładzie się na tematykę projektowania badań i rozwiązywania problemów, umiejętność krytycznego wyboru źródeł i literatury, a także metodykę badań naukowych. Treści programowe są bardzo dobrze powiązane z aktualnym stanem wiedzy i prowadzonymi badaniami naukowymi.

Plan zajęć przewiduje realizację 1450 godzin zajęć zorganizowanych (w tym 47,6% godzin wykładów, 24,8% godzin ćwiczeń oraz 240 godzin seminarium magisterskiego i 160 godzin praktyk dyplomowych). W programie nie zaplanowano praktyk zawodowych, a dla dyplomowych nie przedstawiono sylabusu – jest natomiast dokument „Zasady odbywania praktyk dyplomowych”, który zwiera niektóre treści odpowiednie dla sylabusu, ale nie ma w nim nawiązań do opisu kierunkowych efektów kształcenia. Liczba godzin zajęć zorganizowanych i dobór form zajęć pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia.

Wykorzystywane metody prowadzenia zajęć są wystarczająco zróżnicowane i adekwatne do tematyki przedmiotów. W ramach wykładów wykorzystuje się formułę wykładu problemowego z uwzględnieniem technik multimedialnych. W ramach ćwiczeń wykorzystuje się formułę *Problem Based Learning* zarówno w pracy grupowej, jak i indywidualnej, a także gry strategiczne i symulacyjne oraz zajęcia terenowe i warsztaty. Przykładowo można wymienić wykorzystywanie takich metod jak dwuetapowa gra pozwalająca studentom ocenić możliwości stosowania wybranych reguł współpracy albo wykorzystywanie kierowanej dyskusji, pozwalającej określić kryteria i wybrać określoną strategię rozwoju regionu. Zidentyfikowane w trakcie hospitacji zajęć metody prowadzenia ćwiczeń należy ocenić wysoko. Stosowane rozwiązania pozwalają aktywizować udział studentów i ułatwiają przyswajanie wiedzy oraz kształtowanie specyficznych umiejętności. Metody te są przede wszystkim przydatne w osiąganiu pożądaných kompetencji społecznych, w tym wykształcaniu kreatywnej postawy rozwiązywania problemów i umiejętności współpracy w grupie. W ramach zajęć na ocenianym kierunku organizowane są także spotkania z pracownikami instytucji publicznych, głównie Urzędu Miasta st. Warszawy, a także urzędów dzielnicowych i urzędów gmin podmiejskich. W programie studiów przewidziano jeden wykład w języku angielskim, ale można zauważyć, że wobec dużego zakresu współpracy międzynarodowej pracowników Centrum, studenci mogą uczestniczyć w organizowanych seminariach i konwersatoriach z udziałem międzynarodowych ekspertów. Przedstawiona przez jednostkę lista aktywności studentów na konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych jest imponująca, obejmuje wiele pozycji, w tym również staże i konkursy. Publikacji z udziałem studentów lub samych studentów jest jednak stosunkowo niewiele. Z ostatnich lat wskazano siedem i wszystkie autorstwa jednej osoby – obecnie już doktorantki na jednym ze szkockich uniwersytetów.

Stosowane na ocenianym kierunku studiów metody kształcenia są ściśle powiązane z przedmiotowymi i kierunkowymi efektami kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji oraz aktywizują studentów do samodzielnego pogłębiania omawianych zagadnień. Zdaniem studentów na wyróżnienie zasługują: praca w grupach połączona z formułą *Problem Based Learning*, gry symulacyjne lub strategiczne, a także zajęcia terenowe, prezentacje, warsztaty, wizyty w urzędach. Niewielka liczebność roczników, a tym samym grup zajęciowych sprawia,

że studenci otoczeni są niemal indywidualną opieką nauczycieli akademickich. Szczególnego znacznie nabiera to na seminariach dyplomowych, które na drugim roku odbywają się w grupach dwu- trzyosobowych. Studenci pozytywnie ocenili także system organizacji praktyk. Dzięki niemu mają możliwość faktycznego udziału w projekcie badawczym, realizowania poszczególnych jego etapów w terenie, a następnie gromadzenia i przetwarzania uzyskanych danych. Podczas takich praktyk studenci poszczególnych roczników przeprowadzali np. badanie ankietowe uliczne wśród pracowników zatrudnionych w jednym z parków biurowych w Warszawie.

Zindywidualizowane i partnerskie podejście do studentów umożliwia reagowanie na szczególne potrzeby studentów. Zgodnie z oświadczeniem władz jednostki nie ma potrzeby sięgać w takich przypadkach do sformalizowanych rozwiązań przewidzianych przez Regulamin studiów Uniwersytetu Warszawskiego, jak indywidualny tok studiów czy indywidualny tryb zaliczeń. Wszelki zgłoszone problemy traktowane są indywidualnie i kierownik studiów po ustaleniu ze studentem rodzaju oczekiwanej pomocy ustala następnie z nauczycielami akademickimi możliwe działania. Podczas wizytacji przedstawiono również sytuacje, w których na prośbę całej grupy lub dwóch studentek zorganizowano dodatkowe zajęcia. W pierwszym przypadku grupa zawnioskowała o nie dlatego, że studenci chcieli poszerzyć jedno z omawianych wcześniej zagadnień, w drugim przypadku były to zajęcia niejako wyrównawcze dla osób, które były nieobecne na zajęciach, na których omawiano szczególnie istotne zagadnienia, przewijające się później w dalszym toku kształcenia w ramach tego modułu. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA informacje te potwierdzili.

Praktyki odbywane są m.in. w trakcie realizowanych przez pracowników Centrum Euroreg projektów badawczych, w ramach których studenci wykonują badania ankietowe, uczestniczą w dyskusjach oraz przygotowują podstawowe analizy. Pełnomocnik ds. praktyk studenckich dysponuje bazą przedsiębiorstw i instytucji zainteresowanych współpracą. Wobec dyplomowego charakteru praktyk wybór miejsca ich odbywania (m. in. z tej listy) jest dokonywany w porozumieniu studenta z promotorem, zależnie od tematu pracy dyplomowej. Dobrym przykładem realizowanego w ramach praktyk projektu badawczego była przygotowana ocena koniunktury gospodarczej w gminach, bądź projekt na temat nowych przestrzeni gospodarczych w Warszawie. Przyjęta formuła praktyk studenckich na poziomie studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim jest ciekawa i wartościowa. Studenci mogą w trakcie tych praktyk sprawdzić metody analiz metody ankietowania czy przeprowadzanie wywiadu. Nawiązują także kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Pan zajęć w ramach czterech semestrów jest ułożony prawidłowo. W trakcie pierwszego semestru realizowane są przede wszystkim przedmioty ogólne, takie jak: *ekonomia, geografia ekonomiczna, teorie gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego, prawne podstawy gospodarki przestrzennej, socjologia i socjologia przestrzeni* oraz *metody i techniki badawcze w naukach społecznych, statystyczno-matematyczne metody analizy przestrzennej*. Niektóre z tych przedmiotów są kontynuowane w semestrze drugim w formie wykładu, bądź jako ćwiczenia czy konwersatoria. Przyjęte rozwiązanie łączenia zajęć przez dwa semestry i zwiększenia liczby godzin oraz punktów ECTS jest uzasadnione – nie wymusza wprowadzania często sztucznego podziału zajęć na drobne, kilkunastogodzinne przedmioty, a raczej

umożliwia pogłębienie wiedzy. W następnych semestrach (od semestru drugiego) wprowadzane są przedmioty specjalistyczne. Przykładowo w semestrze drugim są to: *ekonomika miast i regionów, samorząd terytorialny, socjologia gospodarki i polityki*, a w semestrze trzecim *finanse i gospodarka lokalna oraz polityka regionalna Unii Europejskiej*. W semestrze czwartym – oprócz kontynuacji niektórych przedmiotów z semestru trzeciego – realizowany jest przedmiot *zarządzanie miastem*. Taka kolejność przedmiotów jest merytorycznie uzasadniona. Seminarium magisterskie rozpoczyna się już od pierwszego semestru, a praktyki dyplomowe przewidziano na semestr drugi. Przedmioty ogólnouniwersyteckie przewidziano do realizacji wyłącznie w trakcie pierwszego roku zajęć. Dobór treści i stosowane metody kształcenia są odpowiednie dla studiów II stopnia kierunku *gospodarka przestrzenna*. Także studenci pozytywnie oceniają dobór treści kształcenia na ocenianym kierunku. Ich zdaniem program kształcenia jest odpowiednio zbilansowany, a jego zaletą jest interdyscyplinarność pogłębiona dodatkowo przez tzw. seminaria EUOREG – tj. otwarte wykłady z towarzyszącą im dyskusją prowadzone przez zapraszanych gości na różne aktualne tematy powiązane z ocenianym kierunkiem.

2.2.

Weryfikacja efektów etapowych odbywa się w trakcie zaliczania poszczególnych przedmiotów (kolokwium i egzaminów). Formuły zaliczania oraz kryteria oceniania studentów zostały (z różnym stopniem dokładności) określone w sylabusach przedmiotów. Należy podkreślić, że wśród tych kryteriów prowadzący najczęściej zakładają uwzględnienie aktywności studentów na zajęciach (z podaniem procentowego udziału w ocenie końcowej). Przegląd prac etapowych podczas wizytacji pozwala stwierdzić, że zakładane dla danego przedmiotu efekty etapowe są możliwe do oceny ich osiągnięcia przez studenta. Zwraca uwagę wykorzystywanie esejów będących podstawą zaliczenia wielu ćwiczeń. Udostępnione podczas wizytacji eseje z takich przedmiotów jak *ekonomika miast i regionów, społeczno-kulturowe uwarunkowania gospodarki przestrzennej* bądź *teorie gospodarki przestrzennej i planowanie przestrzenne* zostały przygotowane starannie i wyczerpująco. Niektóre z esejów były wyjątkowo krytycznie i wnikliwie oceniane przez prowadzących. Również pytania egzaminacyjne pozwalały ocenić stopień osiągnięcia założonych przedmiotowych efektów kształcenia. Oceny końcowe na zaliczenie w większości przypadków były wystarczająco zróżnicowane.

Metody sprawdzania i oceny wiedzy oraz umiejętności, a przede wszystkim oceny kompetencji społecznych są dobrze powiązane z zakładanymi efektami przedmiotowymi. Należy podkreślić, że studenci przygotowują również prezentacje na zaliczenie ćwiczeń i konwersatoriów na podstawie literatury angielskojęzycznej. Można ten sposób uznać za formę sprawdzenia zakładanych umiejętności językowych. Weryfikacja efektów kształcenia osiąganych na praktykach dyplomowych jest dokonywana podczas oceny pracy na seminariach i oceny prac dyplomowych.

Tematyka prac magisterskich realizowanych na ocenianym kierunku (rok akademicki 2014/2015 i 2015/2016 w sumie 31 prac) była odpowiednio powiązana z założonymi kierunkowymi efektami kształcenia. Tematy dotyczyły różnych obszarów i różnych problemów nawiązujących do międzyobszarowej subdyscypliny *gospodarka przestrzenna* z pogranicza ekonomii i socjologii, a także zagospodarowania przestrzennego. Przegląd wylosowanych prac

dypłomowych (załącznik 3) potwierdził ich zróżnicowaną wartość – część prac została oceniona bardzo wysoko (do oceny celującej), część na ocenę dobrą bądź dostateczną. Lista ocen końcowych absolwentów udostępniona podczas wizytacji PKA pokazała, że dwie osoby otrzymały na dyplomie oceny 3,5, a dziewięć ocenę 5,0 (na 31 dyplomów). Można więc uznać, że oceny końcowe na dyplomie były wystarczająco zróżnicowane. Szczegółowy przegląd wylosowanych prac potwierdza, że w większości przypadków prace dyplomowe przygotowywano starannie. Spełniały one wymogi stawiane pracom magisterskim (studia o profilu ogólniakademickim) przynajmniej w stopniu wystarczającym. Należy podkreślić, że opinie promotora i recenzenta dołączane do protokołów egzaminacyjnych były w zdecydowanej większości wnikliwe, a oceny odzwierciedlały wartość pracy.

W trakcie egzaminu dyplomowego zadawano dwa pytania i często treść tych pytań niestety była istotnie powiązana z tematyką pracy dyplomowej.

Stosowane na ocenianym kierunku metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia są także zdaniem studentów dostosowane do treści i efektów kształcenia, jakie weryfikują. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA przedstawili opinię, iż są oceniani obiektywnie i sprawiedliwie. Wyniki są ich zdaniem wiarygodne, rzetelne i porównywalne. Studenci mają wgląd do ocenionych prac, uzyskują informacje zwrotne o poziomie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, które pozwalają im eliminować popełnianie błędów, uzupełniać wiedzę i motywują do dalszej pracy.

Zasady sprawdzania efektów kształcenia ogłaszane są studentom przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach oraz zawarte w sylabusach, z których studenci rzeczywiście korzystają. Zasady te nie są zmieniane w trakcie semestru z wyjątkiem sytuacji, w których student znajduje się w sytuacji szczególnej. Na ocenianym kierunku nie ma obecnie studentów niepełnosprawnych. Dla studentów z poważnymi problemami zdrowotnymi kierownik studiów organizuje indywidualną pomoc polegającą na uzgodnieniach z nauczycielami akademickimi dłuższych terminów na oddanie prac pisemnych czy zwróceniu szczególnej uwagi na pozytywną motywację takich osób. Kierownik studiów pozostaje z takimi studentami w stałym kontakcie.

Jedynym aspektem procesu sprawdzania i oceniania poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia negatywnie ocenionym przez studentów jest rozłożenie terminów oddania prac pisemnych, zaliczeń i egzaminów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, że dochodzi do kumulowania wielu terminów w krótkim okresie, co nie sprzyja higienie procesu uczenia się. Członkowie Zespołu ds. Jakości Kształcenia na spotkaniu z ZO PKA również wskazali na tę kwestię, gdyż dowiedzieli się o niej od studentów i zapewnili, że zostały już podjęte i wdrożone działania zmierzające do rozłożenia terminów poszczególnych zaliczeń na dłuższy okres.

2.3.

Oceniany kierunek jest realizowany tylko na studiach II stopnia i ma właściwie charakter kierunku unikatowego (usytuowanego na styku dziedziny *nauk społecznych* i dziedziny *nauk ekonomicznych*). Dopuszczono możliwość uruchamiania kierunku dla 15 studentów. Kandydaci przyjmowani są na studia po zdaniu ustnego egzaminu wstępnego, na którym odpowiadają na dwa pytania z tematyki rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Lista pytań

dostępna na stronie www. Centrum. Przyjęte rozwiązanie jest wystarczające i pozwala zakwalifikować odpowiednich kandydatów na studia.

Egzamin przeprowadzany jest przed komisją, w skład której wchodzi przedstawiciel studentów. Jego udział ma zapewnić bezstronność i obiektywizm w ocenianiu kandydatów, nie wypowiada się on co do ich poziomu merytorycznego. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA jednoznacznie pozytywnie ocenili takie zasady rekrutacji. Ich zdaniem umożliwiają one wybranie osób nie tylko reprezentujących wymagany przez jednostkę poziom merytoryczny – co samo w sobie jest ważne z uwagi na to, że kandydaci mają ukończone różne kierunki studiów pierwszego stopnia – ale również pozwala na wyeliminowanie kandydatów przypadkowych. Dzięki temu, że mają oni wykaz zagadnień i materiały do egzaminu wstępnego, mogą się dowiedzieć, jaka koncepcja kształcenia została przyjęta na ocenianym kierunku i już na tym etapie zdecydować, czy im ona odpowiada. Z informacji przedstawionej przez członków Zespołu ds. Jakości Kształcenia wynika, że ewentualne różnice w poziomie przygotowania kandydatów po różnych kierunkach studiów pierwszego stopnia jednostka niweluje dzięki indywidualnemu podejściu do studentów, które umożliwia rozpoznanie braków czy potrzeb oraz zaproponowanie konkretnego wsparcia (konsultacji, wskazania dodatkowej literatury).

Zasady zaliczania etapów studiów (kolejnych semestrów pierwszego oraz drugiego roku) są znane studentom. Zasady dyplomowania – warunki dopuszczenia do egzaminu magisterskiego są również poprawne i znane studentom.

Dobrze opracowane są zasady uznawania efektów kształcenia uzyskiwanych poza systemem studiów. Bez zastrzeżeń funkcjonuje także przenoszenie efektów kształcenia uzyskiwanych w innych uczelniach, w tym zagranicznych.

Wymogi kryterium 2. zostały zrealizowane w pełni.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocne strony:

- Unikatowość kierunku i mała liczba studentów w grupie umożliwia bardzo dobry kontakt prowadzących ze studentami;
- Studenci włączani są w realizowane projekty badawcze;
- Duży udział aktywizujących metod w trakcie prowadzonych ćwiczeń i konwersatoriów, co istotnie ułatwia osiągnięcie zakładanych kompetencji społecznych, a przede wszystkim kształtuje kreatywne postawy w rozwiązywaniu problemów.

Słabe strony:

- Za mały udział w programie studiów zajęć w językach obcych.

Dobre praktyki

Włączenie studentów do realizacji projektów badawczych i przygotowywanych przez pracowników analiz.

Umożliwienie studentom udziału w dyskusjach z pracownikami wybranych wydziałów Urzędu Miasta i ich zaangażowanie w rozwiązywanie konkretnych problemów.

Wykorzystywanie metod aktywizujących, zaangażowanie studentów w trakcie ćwiczeń i konwersatoriów.

Zastosowanie krytycznej i wnikliwej recenzji eseju na zaliczenie ćwiczeń z przedmiotu *ekonomika miast i regionów* oraz zapewnienie bardzo dobrego kontaktu bezpośredniego i przez Internet studentów z prowadzącym (rozwiązanie takie jest możliwe w małych grupach).

Seminaria EUROREG pogłębiające interdyscyplinarny charakter kierunku, dające studentom możliwość wysłuchania cenionych autorytetów naukowych i uczestniczenia w otwartej dyskusji naukowej związanej tematycznie z ich kierunkiem studiów.

Zalecenia

Przy tak małej liczbie studentów/dyplomantów w grupie (14-15 osób) należy oprócz prezentacji pracy dyplomowej i wyjaśnienia wniosków z badań zapewnić możliwość zadania jednego pytania kierunkowego (najlepiej żeby było ono losowane np. z listy 30-40 pytań).

Zwiększyć ofertę wykładów/konwersatoriów w języku angielskim (obowiązkowych bądź do wyboru). Można ofertę takich zajęć proponować jako wykłady ogólnouniwersyteckie, np. dla studentów w ramach programu Erasmus+.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów są zapewnione przez procedury obowiązujące w Uczelni. Aktem normatywnym zawierającym procedury pozwalające na zatwierdzenie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia jest zarządzenie Rektora Uniwersytetu Warszawskiego (UW) Nr 56 z dnia 3 października 2012 r. w sprawie Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Określa ono procesy realizowane w ramach systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym kryteria, metody i narzędzia potrzebne do zapewnieniu jakości kształcenia. Wskazuje również osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych procesów, a także wskazuje formę i miejsce przechowywania dokumentacji wytworzonej na skutek realizacji procesów. Są to procesy dotyczące:

- sposobów oceny efektywności działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w UW;
- sposobów oceny efektywności działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w jednostkach organizacyjnych UW;
- monitorowania i analizowania formalno – prawnej strony procesu dydaktycznego;
- okresowego przeglądu i aktualizacji programów kształcenia studiów wyższych;
- ustalania norm i normatywów procesu dydaktycznego;
- oceny przebiegu procesu kształcenia;
- sposobów oceny przebiegu procesu dydaktycznego i jego efektywności;
- przeprowadzania analizy warunków realizacji procesu dydaktycznego;
- monitorowania pozostałych czynników wpływających na jakość kształcenia.

Wprowadzając Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warszawskim określono cel, zakres działania oraz strukturę organizacyjną Systemu Jakości Kształcenia, w tym również 13 procedur. Wśród tych procedur są: procedura zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów, procedura oceny weryfikacji i oceny realizacji efektów kształcenia, procedura kontroli sylabusów przedmiotów, procedura monitorowania punktów ECTS przyznanych przedmiotom w programach kształcenia, procedura monitorowania karier absolwentów. Obowiązuje dbałość o: zgodność kierunku i profilu studiów z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu, zgodności kierunkowych efektów kształcenia z efektami obszarowymi, a także dbałość o poprawność działania systemu akumulacji i transferu punktów ECTS oraz doskonalenie programów kształcenia studiów wyższych. System Zapewnienia Jakości Kształcenia nakierowany jest na różnorodność stosowanych sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studenta oraz możliwość wykorzystywania monitoringu losów zawodowych absolwenta, w tym oceny przydatności osiągniętych efektów kształcenia w pracy zawodowej.

W procesie projektowania programów kształcenia na ocenianym kierunku studiów ważną rolę pełnią pracownicy prowadzący zajęcia. Programy kształcenia, w tym wyniki okresowych ich przeglądów, są dyskutowane na posiedzeniach Komisji Dydaktycznej. Te

dyskusje pozwalają nie tylko na opracowanie treści programowych, ale również wskazanie właściwego sposobu ich realizacji, przy uwzględnieniu potencjału kadrowego i dydaktycznego jednostki oraz bazy dydaktycznej. Na tym etapie uwzględniane są propozycje i opinie interesariuszy zewnętrznych (do których należą przede wszystkim: przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju oraz Urzędu Miasta st. Warszawy, potencjalni pracodawcy, opiekunowie praktyk) dotyczące programu studiów. Kolejną propozycja programu wymaga akceptacji lub dalszych zmian przez Komisję ds. Jakości Kształcenia (na poziomie Instytutu).

Opracowana propozycja programu kształcenia wraz z kartami informacyjnymi modułów przedmiotowych przekazywana jest Zespołowi ds. Jakości Kształcenia oraz Samorządowi Studentów. Po uzyskaniu pozytywnej opinii ww. organów efekty kształcenia dla danego kierunku, profilu i poziomu kształcenia podlegają zatwierdzeniu przez Radę Instytutu, a następnie przez Senat Uczelni.

Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (ZJK) na bieżąco monitoruje programy kształcenia poprzez systematyczny przegląd założonych efektów kształcenia oraz metod ich osiągnięcia i weryfikacji. Przedmiotem obrad tego Zespołu jest m.in. okresowa ocena merytoryczna jakości programu kształcenia. Wnioski z przeprowadzonej oceny to np. postanowienie o usunięciu powtórzeń problematyki na różnych ćwiczeniach realizowanych w ramach różnych przedmiotów – modułów, wprowadzenie przedmiotów, których zdaniem studentów brakowało, eliminacja powtarzalności przedmiotów prowadzonych na poziomie studiów drugiego stopnia w stosunku do programów studiów pierwszego stopnia na kierunkach ekonomicznych lub społecznych. Zespół zajmuje się też analizą i oceną procesu walidacji efektów kształcenia. Wnioski, jakie zostały sformułowane po tej analizie, to np. wprowadzenie niektórych przedmiotów sugerowanych przez studentów w ankiecie np. przedmiotów, w ramach których są nabywane nowe umiejętności – analizy, zapisu graficznego danych, na których omawiane są konkretne przypadki dotyczące gmin lub miast.

W przeglądzie sylabusów nie uczestniczyli przedstawiciele studentów. Jednakże władze jednostki oraz członkowie Zespołu ds. Jakości Kształcenia zapewniali podczas wizytacji, że wszelkie kwestie dotyczące programu i planu studiów oraz spraw studenckich są konsultowane zarówno z ogółem studentów, jak i z ich przedstawicielami w organach samorządu studenckiego. W przeszłości organizowano spotkania dla studentów z kierownikiem studiów, na którym studenci mogli zgłosić wszelkie nurtujące ich problemy, uzyskać informacje czy zaproponować zmiany. Jednakże w wyniku obserwacji, że niewielu studentów pojawia się na takich spotkaniach Kierownik studiów zmienił sposób kontaktowania się z ogółem studentów i pyta ich o tego rodzaju kwestie po swoich zajęciach, rozmawia z nimi na bieżąco. Przy tak niewielkiej grupie studentów jest to dobre rozwiązanie. Również studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA – w tym przedstawiciele organów Samorządu Studenckiego - potwierdzili, że mają poczucie, że ich zdanie jest brane pod uwagę w sprawach dotyczących kształcenia. Przedstawiciele Samorządu opiniują np. zasady usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach, zasady rekrutacji czy opłat. Przedstawiciele samorządu studenckiego uczestniczą w pracach Rady Instytutu, w ramach którego funkcjonuje Centrum EUROREG, oraz Instytutowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Na spotkaniu tego ostatniego prezentowali nawet opracowaną i przeprowadzoną przez siebie – w porozumieniu z dyrektorem EUROREGU – ankietę na temat jakości zajęć na ocenianym kierunku.

Pomocniczo w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów wykorzystane zostały obserwacje dokonane podczas wizyt w Faculty of Spatial Science, University of Groningen, np.

- Wszystkie materiały do prezentacji studenckich (slajdy) są przynajmniej raz konsultowane z nauczycielem akademickim przed prezentacją podczas zajęć.
- Forma zajęć i zaliczeń jest koordynowana na poziomie programu studiów, tak aby formy zajęć oraz formy zaliczeń były zróżnicowane (np. aby nie obciążać studentów przygotowaniem zbyt wielu długich tekstów).
- Ćwiczenia zorganizowano w formie referatów przedstawianych przez studentów. Studenci przygotowują prezentacje i je wygłaszają podczas zajęć (po poprawkach prowadzącego zajęcia). Przed każdą z prezentacji prowadzący wybiera dwie osoby, które muszą po prezentacji przedstawić swoje krótkie komentarze (studenci wiedzą jakie tematy na danych zajęciach będą omawiane, zatem powinni być przygotowani do merytorycznej rozmowy). Po komentarzach studentów jest czas na odpowiedzi prezentującego, komentarze uzupełnienia prowadzące oraz krótką dyskusję na forum całej grupy studenckiej.

Podstawą wprowadzenia ewentualnych zmian w programach studiów, bądź sposobach ich realizacji jest analiza przez ZJK przebiegu procesu dydaktycznego. Ustalenia, jakie zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonej oceny, są następujące: koncepcja nowego kierunku studiów (który ma zastąpić kierunek oceniany) – studia miejskie i regionalne, propozycja prowadzenia zajęć z „przyrodniczych podstaw gospodarowania” oraz ćwiczenia ze „społecznych i kulturowych uwarunkowań gospodarki przestrzennej”, stwierdzenie niepoprawności lub braków w sylabusach niektórych przedmiotów, wymagających korekty, np. sylabusy nie uwzględniają niektórych obszarów badań, w których EUROREG się specjalizuje (ekonomia edukacji, współpraca transgraniczna), wskazanie nakładania się treści przedmiotów (sylabus dla każdego zajęć powinien być oddzielny, wykład i ćwiczenia z danego przedmiotu powinny znaleźć się w oddzielnych sylabusach). Zalecono także zmiany w programach dotyczące sposobu zaliczenia danego przedmiotu, związane z dużym obciążeniem studentów esejami i pracami pisemnymi - konieczność koordynacji w ramach kierunku. Dostrzeżono konieczność dokładnego określenia w sylabusie podstaw i warunków zaliczenia, np. nie wystarczy podać „praca grupowa”, ale powinno się określić, na czym to będzie polegało.

Powyższe analizy są dokonywane w oparciu o zgromadzony materiał, tj. ankiety studenckie, oceny wyników w nauce uzyskiwanych przez studentów, wyniki hospitacji zajęć, opinie samorządu studenckiego, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego i pracodawców, przegląd kart informacyjnych przedmiotów oraz przegląd prac dyplomowych.

Doskonalenie oraz dbałość o realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów zapewniona jest poprzez ocenę procesu dydaktycznego. Narzędziem wykorzystywanym do przeprowadzenia takiej oceny jest np. ankieta studencka. Ponadto zatwierdzenie programów wymaga pozytywnej opinii Samorządu Studenckiego. Na ocenianym kierunku studiów konsekwencją prowadzonych konsultacji w sprawie zmian w programie studiów było np. zwiększenie liczby godzin dla niektórych przedmiotów.

Udział absolwentów w wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia jest zapewniany poprzez badanie ich opinii o programie kształcenia i o jego wpływie na ich dalsze losy, za pomocą wysyłanych bezpośrednio do nich wiadomości mailowych. Według informacji uzyskanych od członków Zespołu ds. Jakości Kształcenia absolwenci wskazywali konkretne

moduły zajęć czy metody kształcenia przydatne z ich perspektywy. Ponadto podkreślano, że wielu absolwentów współpracuje z EUROREG po zakończeniu studiów – zostają bowiem pracownikami naukowymi (niektórzy wykładają obecnie w jednostce) lub pracownikami współpracujących instytucji i urzędów. Jako przykład wskazano, że wybitna absolwentka realizująca obecnie studia doktoranckie w Szkocji zamierza powrócić do EUROREG na staż. Ogólnouczelniane badanie losów zawodowych absolwentów nie jest dla jednostki przydatne ani miarodajne, ponieważ w tym badaniu przeprowadzonym z podziałem na kierunki studenci EUROEGU znajdują się w jednej grupie ze studentami gospodarki przestrzennej prowadzonej na Wydziale Geografii.

Zmiany w programach studiów na ocenianym kierunku uwzględniają takie aspekty jak: potrzeby otoczenia gospodarczego w tym rozwijającego się i zmieniającego zarazem sektora gospodarki kraju, w tym gospodarki miasta.

Wnioski ZdsJK, wraz z zaleceniami działań mających na celu poprawę jakości procesu kształcenia przekazywane są Radzie Instytutu. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów i dokumentacji przedmiotem obrad ZdsJK było przyjęcie zmian w programach kształcenia oraz analizach procesu walidacji. Również określone zostały najważniejsze zadania w tym zakresie:

- analiza zgodności ustanowionych normatywów dotyczących programów z obowiązującymi przepisami,
- analiza zgodności efektów kształcenia opisanych w sylabusach z kierunkowymi efektami kształcenia, uwzględnienie uwag interesariuszy biorących udział w tworzeniu programów,
- wprowadzenie mechanizmów doskonalących poziom i efektywność zajęć dydaktycznych (wykorzystywanie wyników hospitacji, wniosków z opiniowania prowadzonego przez absolwentów i studentów).

Następnie do najważniejszych działań dotyczących procesu kształcenia zaliczono:

- doskonalenie powiązania efektów kierunkowych z obszarowymi i dostosowania programów studiów do efektów kierunkowych,
- wypracowanie zasad weryfikacji i walidacji efektów kształcenia według zdefiniowanych kryteriów dla określonej formy prowadzonych zajęć.

Przedmiotem posiedzenia Zespołu były również ankiety absolwentów z których wynika, że należałoby wprowadzić do programu kolejne przedmioty.

W sumie działania w ramach WSZJK są prowadzone systematycznie, dociekliwie i z wyraźną dbałością o osiąganie przez efektów kształcenia na możliwie wysokim poziomie, bez ulegania przywiązaniu do status quo.

3.2.

Instytut, w ramach którego prowadzone jest kształcenie na ocenianym kierunku studiów, zapewnia publiczny dostęp do informacji o trybie i zasadach rekrutacji, programie kształcenia oraz warunkach jego realizacji. Na stronie internetowej Instytutu dostępne są kompletne informacje związane z realizacją procesu kształcenia (www.euroreg.uw.edu.pl/pl/gospodarka-przestrzenna). Bieżące informacje dotyczące realizacji procesu dydaktycznego są również wywieszane na tablicach ogłoszeń na korytarzu budynku Instytutu.

Studenci i inni interesariusze mają dostęp do informacji dotyczących m.in.: zasad rekrutacji, celów studiowania, profili kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, aktualnego programu kształcenia i planów zajęć, sylabusów zajęć, profilu

absolwenta, wybranych tematów prac magisterskich oraz terminów dyżurów wykładowców czy też wyników ankiet studenckich.

Studenci na bieżąco otrzymują podstawowe informacje od nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach, w sylabusach, na stronie internetowej oraz na tablicach informacyjnych w budynku, w którym znajduje się obsługujący ich sekretariat. Nie są natomiast udostępniane studentom informacje dotyczące systemu zapewniania jakości, np. informacje zwrotne z ankiet oceny zajęć, a tych na ocenianym kierunku przeprowadzano dotąd już trzy rodzaje. Pierwszym podstawowym jest ankieta przeprowadzana przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warszawskiego, jednakże dla tak mało licznego kierunku nie jest ona w pełni miarodajna. Ponadto studenci wskazali, że z powodu nie w pełni zrozumiałej procedury jej wypełniania, kilkoro z nich w ostatniej edycji popełniło błąd na kartach odpowiedzi, zaznaczając odpowiedzi odwrotnie niż zamierzali i wypaczyło to wyniki. W ankiecie tej nie ma miejsca na swobodną wypowiedź studenta, ale dzięki jednolitym zasadom dla całej Uczelni zapewnia porównywalność wyników. Wyniki tej ankiety zostały omówione ze studentami na otwartym spotkaniu z Instytutowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia.

Drugim rodzajem badania była ankieta stworzona w EUROREG i przeprowadzona jak dotąd jeden raz – w zeszłym roku akademickim w semestrze zimowym. Kwestionariusz ankiety składał się z trzynastu pytań, z których siedem było otwartych. Pytania zamknięte dotyczyły m. in. poziomu zadowolenia ze studiów i spełnienia oczekiwań studentów, jakie mieli w momencie rekrutacji, księgozbioru, dostępu do dziekanatu. W pytaniach otwartych studenci mogli wskazać, jakich przedmiotów brakuje ich zdaniem w programie studiów, jakie prowadzone są w zbyt małym wymiarze, jakie są mocne i słabe strony kierunku, jak go promować wśród potencjalnych kandydatów. Ostatnie pytanie było okazją do przekazania dowolnych sugestii. Jedyne podsumowanie wyników, jakie stworzono, zawiera liczbę poszczególnych wariantów odpowiedzi na pytania zamknięte i zestawienie wszystkich odpowiedzi otwartych. Nie zostały opracowane pisemne wnioski. Władze i członkowie Zespołu ds. Jakości kształcenia zapewniali podczas wizytacji, że ankieta ta brana była pod uwagę w dyskusjach o jakości kształcenia na ocenianym kierunku, w rozmowach z nauczycielami akademickimi i w planach utworzenia nowego kierunku o nazwie „studia regionalne i miejskie”.

Trzeci rodzaj, tj. ankieta przeprowadzona przez Samorząd Studentów powstała – podobnie jak ta stworzona przez EUROREG - w wyniku chęci dostosowania tego narzędzia do specyfiki niewielkiego kierunku. Inicjatywą wykazali się członkowie Samorządu Studenckiego, ale zanim przeprowadzili badanie, uzgodnili je z dyrektorem EUROREG. Odbyła się do tej pory jedna edycja badania. Zostały podliczone odpowiedzi na pytania zamknięte, ale w trakcie opracowywania są odpowiedzi na pytania otwarte. Należy podkreślić, że ankieta ta zawiera bardzo ciekawe i trafnie sformułowane pytania, jak np.: Czy sposób prowadzenia zajęć odpowiadał ich rodzajowi? Czy Twoim zdaniem omawiane zagadnienia odpowiadały nazwie przedmiotu? Czy uważasz, że przedmiot i zagadnienia na nim omawiane były istotne z punktu widzenia Twojego programu studiów? Czy prowadzący zdołał w całości zrealizować zaplanowany materiał? Czy uczestnictwo w zajęciach pozwoliło Ci nabyć lub znacząco udoskonalić posiadane kompetencje? Jeśli tak, to które z poniższych? a. Praca w grupach, b.

Wystąpienia publiczne, umiejętność prezentacji, c. Przewodzenie grupie, d. Moderowanie pracy w grupie, e. Sztuka argumentacji, f. Inne. W ankiecie znalazły się zarówno pytania otwarte, jak i zamknięte, a ostatnie z nich dotyczy obecności studenta na zajęciach, co pozwala pod tym kątem zweryfikować, czy udzielone odpowiedzi są przypadkowe, czy oparte na doświadczeniu. Warto zauważyć, że ankieta ta jest jedynym narzędziem, które pozwala poddać studentów samoocenie w kwestii poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, jednakże tylko w zakresie wymienionych w jednym z pytań kompetencji.

Działania podejmowane przez jednostkę w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia nie są zdaniem studentów w pełni skuteczne, ponieważ mimo przeprowadzonego na podstawie analizy sylabusów monitoringu programu kształcenia nie wychwycono uchybienia formalnego polegającego na tym, że w programie kształcenia nie zapewniono studentom wymaganej przepisami prawa liczby punktów ECTS w ramach zajęć do wyboru. Problem zauważono dopiero podczas przygotowywania raportu samooceny przed oceną programową i ze strony Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia UW zostało sformułowane zalecenie, by takie moduły włączyć do programu kształcenia w odpowiedniej proporcji. Jednostka uchwaliła już stosowne zmiany, które wejdą w życie w roku akademickim 2017/2018.

Ocena – w pełni.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który funkcjonuje w Instytucie określa w sposób przejrzysty i uporządkowany postępowanie dotyczące monitorowania, oceny i doskonalenia programów kształcenia. W tym procesie uczestniczą różne grupy interesariuszy, w tym interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicy, studenci oraz przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz pracodawcy. Należy stwierdzić, że podejmowane działania w zakresie monitorowania programów kształcenia i sposobu ich realizacji są prawidłowe i skuteczne. WZJK oraz Komisja Dydaktyczna analizuje informacje i materiały dotyczące programu pochodzące od różnych grup interesariuszy. Tak zgromadzony materiał pozwala na zróżnicowane badanie procesu kształcenia, w tym programu studiów. Konsekwencją prowadzonych działań jest formułowanie różnych propozycji lub zaleceń, będących podstawą zmian w programie studiów. Natomiast informacje dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości zgromadzone są na stronie internetowej Uczelni. System ten nie ma znaczących słabych stron.

Dobre praktyki

Studencka ankieta oceny jakości zajęć, która uwzględnia również opinie o programie kształcenia oraz elementy samooceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Zalecenia

Systematyczny udział studentów w działaniach związanych z projektowaniem, monitorowaniem i okresowym przeglądem programu kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

3.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

3.2.Obsada zajęć dydaktycznych

3.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 13 osób, z których jedna przebywa obecnie na urlopie macierzyńskim. Ponadto na ocenianym kierunku zajęcia prowadzi 5 osób, w tym dwie zatrudnione są na ¼ etatu, pozostałe 3 prowadzą zajęcia na kierunku w oparciu o umowę o pracę. Do minimum kadrowego ZO zaliczył 12 osób (w tym 9 pracowników samodzielnych, spośród których 6 ma tytuły naukowe profesorów). Wykaz tych osób, a także osób niezaliczonych, z informacją o przyczynach niezaliczenia do minimum kadrowego znajdują się odpowiednio w Zał. 5 oraz w Zał.6. Do minimum kadrowego zaliczone zostały osoby, których kwalifikacje akademickie, mierzone przede wszystkim dorobkiem naukowym, są zgodne z efektami i treściami kształcenia określonymi dla tego kierunku. Efekty te odnoszą się do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinach – nauki o zarządzaniu, ekonomia oraz w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie socjologia. Struktura specjalizacji naukowych kadry stanowiącej minimum, oceniana na podstawie dorobku naukowego, jest następująca. Bogaty dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych posiada 10 osób, w tym 8 w dyscyplinie ekonomia, 2 w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Dorobek pozostałych dwóch osób zaliczonych do minimum kadrowego mieści się w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia. Należy dodać, że w przypadku niektórych nauczycieli akademickich działalność badawcza łączy obszar nauk społecznych z obszarem nauk przyrodniczych (2 osoby) czy też z obszarem nauk humanistycznych (1 osoba) lub też są to badania z pogranicza dziedziny nauk ekonomicznych, dziedziny nauk społecznych i nauk prawnych (3 osoby). Dorobek naukowy pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, wśród których jest dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich i trzech doktorów, obejmuje, obok dziedziny nauk społecznych, także obszar nauk technicznych, w dziedzinie nauk technicznych, w dyscyplinie urbanistyka i architektura. Osoby te prowadzą zajęcia, których treści i zakres są pomocnicze dla uzyskania wskazanych dla kierunku efektów kształcenia.

Ze wskazanej wyżej struktury kwalifikacji naukowych kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku wynika, że obejmuje ona wskazane w efektach kształcenia obszary nauki oraz dziedziny i dyscypliny. Tematyka badań jest zróżnicowana, co także jest wynikiem prac badawczych prowadzonych na pograniczu kilku dziedzin należących do obszaru nauk społecznych lub różnych obszarów. Aktywność naukowa kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku jest wyjątkowa. W ciągu ostatnich 5 lat pracownicy EUROREG-u zrealizowali 26 projektów badawczych, z czego 6 było programami międzynarodowymi (6 i 7 Program Ramowy), a 15 finansował NCN; opublikowali wyniki badań w m.in. 15 artykułach w czasopiśmie z listy A. Przełożenie bogatej działalności naukowej i eksperckiej (ta ostatnia stanowi istotną część dorobku każdego z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku), a także innych form współpracy z praktyką gospodarczą, przede wszystkim z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy i Urzędem Marszałkowskim, na proces dydaktyczny na ocenianym kierunku zapewnia szczególne możliwości osiągnięcia

przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia. W obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia specyfika dorobku naukowego kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku odnosi się przede wszystkim do takich zagadnień jak: rozwój miejski, lokalny i regionalny, współpraca transgraniczna, funkcjonowania samorządu terytorialnego, przestrzenne aspekty innowacyjności i stosunków gospodarczych. Problematyka badań mieszcząca się w dyscyplinie zarządzanie dotyczy zarządzania publicznego w tym głównie w zakresie mechanizmów organizacyjnego uczenia się oraz ewaluacji, zarządzania wiedzą w organizacjach publicznych, polityki naukowej i innowacyjnej. W dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie socjologia dorobek naukowy kadry odnosi się przede wszystkim do takich zagadnień jak: socjologia wsi i miasta oraz kulturowe uwarunkowania rozwoju lokalnego, socjologia organizacji i zarządzania. Jak wspomniano, dorobek naukowy kadry łączy niejednokrotnie problemy badawcze z różnych dziedzin i dyscyplin w tym także należących do różnych obszarów. Wskazać tu można w charakterze przykładu dorobek, który łączy dziedzinę nauk ekonomicznych (ekonomia) z dziedziną nauk społecznych (socjologia miasta) oraz z obszarem nauk przyrodniczych (geografia). Podsumowując, różnorodność i specyfika bogatego dorobku naukowego kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia i wzbogaca realizowane w programach studiów treści przedmiotów wynikami uzyskanymi w badaniach naukowych.

Z dostarczonych podczas wizytacji dokumentów i informacji wynika, iż znacząca większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku ma wieloletnie doświadczenie dydaktyczne w zakresie prowadzenia zajęć na ocenianym kierunku, co znajduje odzwierciedlenie także w kompetencjach w zakresie działalności organizacyjnej dotyczącej procesu kształcenia, uzupełnianych dodatkowo szkoleniami. Przedstawiciel kadry kierunku uczestniczy w Instytutowym Zespole Zapewnienia Jakości Kształcenia Instytutu Ameryk i Europy, do którego należy EUROREG, sprawujący bezpośrednio pieczę nad ocenianym kierunkiem, oraz w pracach Unii Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunku Gospodarka Przestrzenna. Rozszerza się ciągle zakres merytoryczny kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich w związku z ich bogatymi badaniami naukowymi pozwalającymi studentom przekazywać najnowszą wiedzę. Owocuje to opracowywaniem propozycji nowych przedmiotów i nowych metod dydaktycznych. (np. zajęcia ćwiczeniowe z przedmiotu Socjologia organizacji gospodarczych i politycznych wraz z propozycją nauczania poprzez pracę zespołową, prowadzenie zajęć z przedmiotu Polityka regionalna Unii Europejskiej przy wykorzystywaniu technik w postaci modeli logicznych, wypracowanych w projekcie „Ministerstwa Uczące się”). Powstaje wiele autorskich programów zajęć (np. program zajęć Człowiek w przestrzeni - wprowadzenie do geografii społecznej, czy też Turystyka jako czynnik rozwoju lokalnego). Doświadczenia w przekazywaniu wiedzy osobom niebędącym naukowcami płynące z realizacji projektu międzynarodowego ESPON znalazły zastosowanie w procesie kształcenia – zarówno poprzez włączanie odpowiednich treści do programu studiów, jak i wykorzystywanie metod i narzędzi na zajęciach. Generalnie metody dydaktyczne stosowane przez nauczycieli akademickich ocenianego kierunku są nakierowane na zaangażowanie studenta w proces uczenia się i są nacechowane związkami z praktyką gospodarczą. Realizowane podczas zajęć projekty, a także prace dyplomowe dotyczą konkretnych problemów rozwoju regionalnego i lokalnego.

Jak podkreśla się w Raporcie Samooceny, istotnym elementem wspierania podnoszenia i weryfikacji kompetencji dydaktycznych kadry są zajęcia w ramach przedmiotu „Gospodarka, społeczeństwo, przestrzeń. Seminarium EUROREG”. Seminarium ma charakter otwarty – w wykładzie (45 minutowym) i późniejszej dyskusji (45 minut) uczestniczą zarówno pracownicy EUROREG, jak i studenci i zaproszeni goście. Oprócz prelegentów spoza Centrum w każdym semestrze na seminarium występują pracownicy EUROREG. Jest to więc doskonała okazja do uzyskania komentarzy i uwag dotyczących stosowanych przez nich metod przekazywania treści naukowych. Uwagi te zgłaszają zarówno pozostali członkowie kadry EUROREG, jak i studenci oraz osoby spoza Centrum.

Pracownicy EUROREG nieustannie podnoszą swoje kompetencje w obszarze dydaktyki oraz organizacji procesu dydaktycznego. Dyrektor EUROREG odbyła w 2015 dwa szkolenia podnoszące jej kompetencje zarządcze: szkolenie pt. „Zarządzanie zespołem pracowniczym” oraz szkolenie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej „Zarządzanie zespołem naukowym”. Jeden z asystentów naukowych EUROREG-u wziął udział w 2015 roku w szkoleniu pt. „Interdyscyplinarna dydaktyka akademicka w praktyce – od efektów kształcenia dla przedmiotu do zarządzania procesem dydaktycznym” zorganizowanym w ramach projektu systemowego "Strategia wprowadzania i oceny międzyobszarowych studiów i badań w uczelniach w kontekście reform szkolnictwa w Polsce", wdrażanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Wydział Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego. Wnioski ze szkolenia zostały wykorzystane przede wszystkim przez członków Zespołu ds. Jakości Kształcenia, także w pracach nad programem nowego kierunku (Studia miejskie i regionalne). Pracownicy EUROREG starają się także poszerzać swoje kompetencje dydaktyczne i organizacyjne poprzez udział w szkoleniach w ramach programu Erasmus+ Staff Mobility for Training (udział przedstawiciel Centrum w jednym ze szkoleń - w Hochschule University of Applied Sciences - Uniwersytetu w Darmstadt (Niemcy) w 2016 roku. Stworzona przez zespół ekspertów pod kierownictwem merytorycznym pracownika EUROREG-u gra dydaktyczna uzyskała pierwszą nagrodę na konferencji International Simulation and Gaming Association w Japonii (2015) (symulacja uczy m.in. mechanizmów wykorzystania wiedzy w polityce publicznej, które to zagadnienie będzie podejmowane w trakcie zajęć: Jak nie wpadać w pułapki myślenia? Praktyki zarządzania publicznego).

Warto dodać, że jeden z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku został nagrodzony w ubiegłym roku przez Rektora UW w I edycji konkursu na najlepszego nauczyciela akademickiego w kategorii nauk społecznych

Kadra przygotowuje skrypty, podręczniki akademickie i materiały pomocnicze (np. podręcznik dotyczący ewaluacji interwencji publicznych czy też materiały pomocnicze dla studentów dotyczące wskazówek w sprawie pisania prac dyplomowych).

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

Obsada zajęć jest prawidłowa. Odnosi się to zarówno do osób zaliczonych do minimum kadrowego, jak i pozostałych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Istnieje zgodność dyscyplin naukowych, z którymi te zajęcia są powiązane, z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Kompetencje merytoryczne i dydaktyczne kadry, jak wskazano wyżej, są wysokie. Osobą odpowiedzialną za obsadę zajęć jest Dyrektor EUROREG działający w porozumieniu z Kierownikiem ds. Toku Studiów.

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Jak wskazano w Raporcie Samooceny, polityka kadrowa EUROREG jest podporządkowana głównym kierunkom działalności Centrum: dydaktyce, badaniom naukowym, działalności eksperckiej i doradczej, a jej celem jest stworzenie stabilnego zespołu najwyższej klasy specjalistów, reprezentujących różne dyscypliny naukowe, posiadających kompetencje zarówno w zakresie badań naukowych, jak i dydaktyki oraz pracy organizacyjnej. Zapewnienie równowagi między tymi trzema obszarami aktywności, jak również dopasowanie zadań i obowiązków (w tym dydaktycznych) do potencjału i możliwości poszczególnych pracowników jest istotnym elementem polityki kadrowej.

Podczas spotkania Zespołu oceniającego z nauczycielami akademickimi EUROREG podkreślano, że polityka kadrowa oparta jest na zindywidualizowanym podejściu wynikającym z jedności i spójności relatywnie niewielkiego zespołu, charakteryzującego się wzajemną lojalnością i zaufaniem kadry i władz Centrum. Jej istota oparta jest na pozyskiwaniu projektów badawczych. Ma to szczególne znaczenie dla rozwoju młodej kadry i stosowania aktywnej polityki kadrowej. Reżimy realizacji projektu (także finansowe) znacznie wpływają na szybki awans kadry średniego pokolenia dzięki intensywnym badaniom własnym i zespołowym, koordynowaniu projektów krajowych i międzynarodowych, uczestniczeniu w międzynarodowym życiu naukowym (stypendia, konferencje, publikacje). Duża liczba projektów oznacza znaczące rozszerzenie wiedzy angażowanej do projektów młodej kadry. Brak uprawnień doktoranckich jest – zdaniem kadry – bardzo ważnym elementem jej rozwoju, bowiem trzeba konfrontować swoją wiedzę i z innymi zespołami i środowiskami naukowymi (brak „skostnienia naukowego”). Generalnie (jak to podkreślano podczas spotkania i co znalazło także odzwierciedlenie w Raporcie Samooceny) podstawowymi wykładnikami polityki kadrowej są:

- trwały i systematyczny rozwój naukowy i dydaktyczny kadry (w latach 2007-2015 awanse naukowe uzyskało 10 pracowników EUROREG – 2 tytuły profesorskie, 4 habilitacje, 2 doktoraty),
- troska o właściwą strukturę wiekową, (zatrudnianie młodych pracowników, w tym absolwentów kierunku *gospodarka przestrzenna*, i ich szybki awans naukowy dzięki uczestniczeniu w projektach badawczych, także grantach promotorskich),
- pokonywanie barier administracyjnych i finansowych poprzez zdobywanie projektów badawczych,
- przykładanie szczególnej wagi do staży zagranicznych naukowych i dydaktycznych, zwłaszcza młodych pracowników naukowych (około 30 lat) w celu poznania prowadzonych badań naukowych i rozwiązań dydaktycznych za granicą.

Pracownicy dydaktyczni EUROREG poddawani są okresowej ocenie, zgodnie z zasadami obowiązującymi w tym zakresie na Uniwersytecie Warszawskim. Oceny nauczycieli akademickich dokonuje komisja złożona z przedstawicieli trzech jednostek wchodzących w skład IAiE. Z uwagi na wielkość zespołu EUROREG system wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oparty jest przede wszystkim na spotkaniach i indywidualnych rozmowach pracowników z dyrektorką EUROREG. W Centrum wypracowano własne podejścia do motywowania i nagradzania pracowników. Nagrody okresowe przydzielane są w

oparcie o zobiektywizowane ilościowe kryteria dotyczące aktywności naukowej (publikacyjnej) pracowników. Udział w szkoleniach podnoszących kompetencje badawcze, dydaktyczne i językowe pracowników jest ponadto finansowany z budżetu Centrum.

Ocena – wyróżniająca

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Liczba, struktura kwalifikacji i dorobku naukowego nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe jest w pełni zgodna z efektami i treściami kształcenia na ocenianym kierunku. Wymagania dotyczące statusu akademickiego są spełnione, a dorobek naukowy kadry mieści się w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach, w których określone zostały efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Podkreślić jednak należy, że aktywność naukowa kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku jest wyjątkowa. Różnorodność tematyczna działalności badawczej, włączającej także prowadzenie badań na pograniczu różnych dziedzin i obszarów nauk (wyniki są m.in. publikowane w renomowanych periodykach), zapewnia szczególne możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia i wzbogaca realizowane w programach studiów treści przedmiotów wynikami uzyskanymi w badaniach naukowych. Rozszerzający się ciągle zakres merytoryczny kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich w związku z ich bogatymi badaniami naukowymi, pozwalającymi przekazywać studentom najnowszą wiedzę, owocuje także opracowywaniem propozycji nowych przedmiotów i nowych metod dydaktycznych (np. modele logiczne). Pracownicy EUROREG nieustannie podnoszą swoje kompetencje w obszarze dydaktyki oraz organizacji procesu dydaktycznego. Uczestniczą w szkoleniach, także międzynarodowych. Warto dodać, że jeden z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku został nagrodzony w ubiegłym roku przez Rektora UW w I edycji konkursu na najlepszego nauczyciela akademickiego w kategorii nauk społecznych

Polityka kadrowa oparta jest na zindywidualizowanym podejściu, wynikającym z jedności i spójności relatywnie niewielkiego zespołu, charakteryzującego się wzajemną lojalnością i zaufaniem kadry i władz Centrum, oraz na schemacie projektowym, tj. pozyskiwaniu projektów badawczych gwarantujących trwałą i systematyczny rozwój naukowy oraz kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki

Znakomita aktywność naukowa, zwłaszcza związana z pozyskiwaniem projektów badawczych.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów bardzo intensywnie współpracuje naukowo z różnymi placówkami w kraju i za granicą. Była o tym mowa w punkcie 1.2. W istotnej części ta współpraca naukowa jest łączona z wymianą doświadczeń dydaktycznych lub obserwacją treści programowych, z zawłascza metod prowadzenia zajęć w innych uczelniach. Rozwinięta

jest także współpraca z jednostkami administracji, a zwłaszcza z Urzędem Miasta st. Warszawy, niektórymi ministerstwami i firmami doradczymi. W jej ramach konsultowano koncepcję kształcenia i program studiów, a w sposób ciągły współdziała się w realizacji niektórych zajęć dydaktycznych (np. ćwiczeń z „zarządzania miastem” czy „teorii gospodarki przestrzennej i planowania przestrzennego”, gdzie studenci biorą udział w konsultacjach dotyczących planów miejscowych samorządu warszawskiego), różnego rodzaju badań i studiów, także często z udziałem studentów. Liczne są staże i praktyki (ponadobowiązkowe) dla studentów w instytucjach administracji publicznej. Wykłady praktyków (np. minister, dziennikarze specjalizujący się w sprawach gospodarki przestrzennej) organizuje się przede wszystkim w ramach „Gospodarka, społeczeństwo, przestrzeń. Seminarium EUROREG”. Współpraca ta jest bardzo intensywna, ale niesformalizowana. Nie przybiera np. formy udziału przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w komisjach tworzonych w placówce naukowo-dydaktycznej. Dyskusyjna jest także zasadność wyraźnego skupienia się w tej współpracy na Urzędzie Miasta st. Warszawy, a niedocenie kontaktów z innymi miastami czy gminami. Współpraca ta wybitnie wzbogaca treści i metody kształcenia, przede wszystkim o studia przypadków i prace badawcze z udziałem studentów. Jest także podstawą wielu przedsięwzięć naukowych.

Ocena spełnienia wymogów kryterium 5. - **wyróżniająca**

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Bardzo mocną stroną jest intensywność współpracy z niektórymi jednostkami otoczenia społecznego i bezpośredni udział studentów w tej współpracy, co bardzo poprawia ich przygotowanie do pracy zawodowej. Formalnym niedostatkiem jest brak stałego udziału przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w komisjach uczelnianych..

Dobre praktyki

Bezpośredni udział studentów w pracach instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego. Współpraca z partnerami autentycznie zainteresowanymi jakością kształcenia na ocenianym kierunku.

Zalecenia

Wprowadzić nielicznych, najbardziej zaangażowanych przedstawicieli otoczenia do komisji uczelnianych.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Program kształcenia na ocenianym kierunku nie przewiduje lektoratu języka obcego. Oferta kształcenia w językach obcych formalnie obejmuje tylko jeden wykład (Politics of the regional/global development), ale są dość liczne przypadki prowadzenia zajęć w językach obcych w ramach innych modułów, zwłaszcza „seminarium EUROREG”. W kilku innych modułach zaleca się literaturę w języku angielskim i weryfikuje wiedzę pochodzącą z jej studiowania. Niektóre metody sprawdzania i oceniania poziomu osiągnięcia efektów kształcenia odwołują się do tej literatury, ponieważ na niektórych przedmiotach, jak np. zarządzanie miastem, studenci opracowują prezentację na podstawie anglojęzycznej literatury.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek nie jest stroną umów bilateralnych w ramach programu Erasmus+. Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z puli miejsc dostępnych

w ramach umów podpisanych przez Wydział Geografii, ale w praktyce są brani pod uwagę dopiero po wyczerpaniu listy chętnych z tego Wydziału, lub z puli ogólnouczelnianej. Jednakże jednostka dzięki zakończonej już współpracy z uczelnią w Kanadzie umożliwiła studentom wyjazd na studia do tego kraju – jeden ze studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA wyjeżdża na taką wymianę w semestrze zimowym. Nikt spośród obecnych na spotkaniu z ZO PKA studentów nie uczestniczył w programie Erasmus+, ale przedstawiono informację od osoby uczestniczącej, że nie było żadnych przeszkód ze strony EUROREG w organizacji wyjazdu i konstruowaniu learning agreement. Obecnie jedna studentka przebywa na studiach w Berlinie na Uniwersytecie Humbolta.

Bardzo rozbudowana jest międzynarodowa współpraca naukowa EUROREG, w tym prowadzenie międzynarodowych projektów badawczych (opisano w p. 1.2.). Mały zespół nauczycieli akademickich i studentów ocenianego kierunku w dużym Uniwersytecie napotyka na pewne ograniczenia dostępności miejsc w wymianie międzynarodowej, ale mimo to jest ona znaczna. W latach 2010-2016 miało miejsce 10 wyjazdów do Kanady, USA, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Austrii i Niemiec (w tym kilka stypendiów) nauczycieli akademickich z tej grupy. Dzięki temu między innymi przeprowadzono analizy doświadczeń z prowadzenia studiów na kierunkach związanych z gospodarką przestrzenną w Austrii, Hongkongu, Szwecji, USA i Wielkiej Brytanii. W latach 2009-2016 na studia za granicą (1-2 semestry) wyjechało 3 studentów (Kanada i Niemcy), a jeden jest zakwalifikowany na takie studia w Kanadzie w roku akademickim 2017/2018. 1 studentka brała udział w konferencji naukowej w University of Northampton w 2016 r. W EUROREG po 1 semestrze studiowało w latach 2009-2012 8 studentów kanadyjskich. Wśród absolwentów i studentów ocenianego kierunku jest kilka osób z Kazachstanu, Białorusi i Ukrainy.

W związku z ocenianym kierunkiem celowo i systematycznie wykorzystuje się obserwacje i doświadczenia zagraniczne do doskonalenia koncepcji i programu kształcenia. To działanie było ważną podstawą koncepcji nowego kierunku „studia miejskie i regionalne”, który według zamierzeń ma być następcą kierunku ocenianego. Na tym nowym kierunku planuje się 11 zajęć w języku obcym.

Ocena spełnienia wymogów kryterium 6. – **wyróżniająca.**

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dużą zaletą jest intensywna międzynarodowa współpraca naukowa, jej wyraźny wpływ na koncepcję kształcenia i treści programowe oraz celowe zbieranie opinii i doświadczeń zagranicznych na temat kształcenia na kierunkach gospodarki przestrzennej. Wadą jest administracyjne ograniczanie udziału studentów w wymianie międzynarodowej.

Dobre praktyki

Znaczny udział w międzynarodowych programach badań naukowych.

Celowe i systematyczne zbieranie i wykorzystywanie doświadczeń zagranicznych służące doskonaleniu koncepcji kształcenia i programu.

Zalecenia

Wzbogacić ofertę kształcenia w języku angielskim (co jest już zapowiadane w koncepcji nowego kierunku studiów).

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

EUROREG korzysta z sal mieszczących się na terenie kampusu głównego UW (w zmodernizowanym budynku Biblioteki UW, w Auditorium Maximum oraz budynku CIUW), wyposażonych w sprzęt audiowizualny oraz dostęp do Internetu. Do dyspozycji jednostki jest także sala wykładowa należąca do UW przy ul. Karowej, jak również sala im. Brudzińskiego w Pałacu Kazimierzowskim, a także pomieszczenia DELab UW. Dla celów seminaryjnych udostępniane są dodatkowo dwa gabinety profesorskie (mieszczące po ok. 10 osób). Dobór sal uwzględnia wymogi dotyczące sprzętu multimedialnego, a także potrzeby studentów niepełnosprawnych. Identyfikacja tych potrzeb i wybór odpowiednich sal odbywa się w porozumieniu z Biurem Spraw Studenckich.

Zajęcia komputerowe – zgodnie z życzeniami studentów, wynikającymi m. in. z potrzeby dostępu do plików z zajęć także poza zajęciami - prowadzone są najczęściej przy wykorzystaniu sprzętu prywatnego studentów (notebooki, laptopy), jednakże studenci mogą wypożyczyć komputer przenośny (dostępne są dwa notebooki) lub korzystać z dwóch stanowisk komputerowych w siedzibie EUROREG. Zapewniony jest bezpłatny dostęp do specjalistycznego oprogramowania statystycznego, kartograficznego i analitycznego umożliwiającego przeprowadzanie analiz przestrzennych, statystycznych i ekonometrycznych (pakiety, takie jak: ArcGis, Statistica, SPSS, MaxQDA jednocześnie z naciskiem na wykorzystanie alternatywnego, łatwiej dostępnego oprogramowania open source, np.: QGIS, QDA Miner). Studenci mogą również skorzystać z cyfrowych podkładów kartograficznych obejmujących w szczególności różne poziomy jednostek podziału terytorialnego Polski oraz krajów Unii Europejskiej.

Studenci mają bezprzewodowy dostęp do Internetu (sieć własna EUROREG-u oraz ogólna EDUROAM). Studentom zapewnia się także dostęp do pełnego stanowiska pracy (komputer, Internet, telefon i faks). Potrzeby w zakresie takiego dostępu związane są głównie z przygotowaniem do terenowych praktyk studenckich. Zazwyczaj są to wyjazdy terenowe w różne miejsca kraju, podczas których studenci prowadzą obserwacje terenowe, badania ankietowe oraz wywiady.

Zdaniem studentów sale dydaktyczne są dostosowane do ich potrzeb, a przemieszczanie się pomiędzy budynkami nie stanowi dla nich utrudnienia. Korzystanie na zajęciach wymagających wykorzystania sprzętu komputerowego z własnych laptopów uważają za wygodne rozwiązanie, ponieważ jednostka udostępnia im licencje na oprogramowanie i dzięki temu mają wszelkie prace i projekty zapisane na prywatnym sprzęcie z pełnym dostępem również po zajęciach. Jednostka zapewnia również infrastrukturę na potrzeby praktyk zawodowych polegających na udziale w projekcie badawczym. Jeżeli w danym roku realizowane są one w formie obozu badawczego poza Warszawą, Uczelnia pokrywa wszelkie jego koszty.

Budynek siedziby EUROREG nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, nie posiada windy. Jednakże obecnie takie osoby nie studiują na ocenianym kierunku, a z

informacji uzyskanych od kierownika studiów wynika, że gdy studiowała osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim, jej potrzeby zostały uwzględnione na etapie doboru sal dydaktycznych i wybrano te zlokalizowane na parterze.

7.2.

EUROREG posiada księgozbiór podręczny, liczący ponad 2000 skatalogowanych woluminów i obejmujący aktualne publikacje wskazane jako literatura podstawowa i uzupełniająca dla poszczególnych przedmiotów realizowanych w ramach prowadzonego kierunku studiów w liczbie egzemplarzy zapewniającej studentom swobodny dostęp. Zespół oceniający zapoznał się z tym księgozbiorem. Znajdują się w nim książki i czasopisma (w wersji papierowej i elektronicznej) krajowych i zagranicznych wydawnictw z zakresu kilkunastu obszarów tematycznych, takich m.in. jak teoria rozwoju lokalnego i regionalnego, procesy metropolizacji, metodologia badań społecznych i przestrzennych, rozwój miast socjologia miasta, współpraca transgraniczna, zrównoważony rozwój miast i regionów..

Studenci korzystają także z Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie (BUW) i jej zbiorów elektronicznych gwarantujących dostęp do kilkudziesięciu licencjonowanych baz danych (wiedzę i umiejętności w zakresie korzystania z zasobów wirtualnej nauki studenci uzyskują podczas ćwiczeń z przedmiotu Ekonomia miast i regionów). Studenci mogą korzystać także na mocy dwustronnej współpracy bibliotecznej z zasobów Biblioteki Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, która jest największą pod względem liczebności zbiorów biblioteką wydziałową na Uniwersytecie Warszawskim (180 tys. książek i czasopism oraz ponad 127 tys. map i atlasów, 2 wypożyczalnie i 4 czytelnie, w tym 2 kartograficzne). Studenci ocenianego kierunku mają także dostęp do księgozbioru poświęconego krajom Globalnego Południa, mieszczącego się w Instytucie Studiów Regionalnych i Globalnych.

Ponadto, studenci EUROREGU mogą korzystać z wypożyczeń międzybibliotecznych (m.in. współpraca ze specjalistycznymi bibliotekami ministerstw, instytucji publicznych oraz innych uczelni wyższych).

W celu ćwiczenia organizacji pracy nad tekstami naukowymi studenci uczą się i aktywnie wykorzystują programy do zarządzania bibliografią w wersji open source (np. Mendeley). Stosowana w części zajęć technika map logicznych opiera się na wykorzystaniu przez studentów programów MindManager, SimpleMind lub Xmind do analizy i syntezy literatury, opracowania struktury projektów badawczych, planowania działań, burz mózgów i prezentacji wyników swoich prac grupowych

Warto dodać, że przy przygotowywaniu prac magisterskich studenci mają do dyspozycji zbiór danych przestrzennych EUROREG obejmujący przede wszystkim materiały z przeprowadzonych przez EUROREG badań (ankiety, transkrypcje wywiadów pogłębionych, studia przypadków), archiwalne dane z Banku Danych Lokalnych GUS, dane opracowane w ramach Europejskiej Sieci Obserwatoriów Planowania Przestrzennego (ESPON), a także dane zamawiane GUS, dotyczące wybranych zagadnień (m.in. miasta, nauka i innowacje, kapitał ludzki).

Studenci bardzo pozytywnie ocenili księgozbiór podręczny zlokalizowany w siedzibie EUROREG. Literatura anglojęzyczna wykazana w sylabusach. Dzięki temu mają oni zapewniony dostęp do obowiązkowej i zalecanej literatury.

7.3.

O stan sprzętu audiowizualnego i komputerowego dba pracownik Sekretariatu ds. Studenckich we współpracy z firmą zajmującą się obsługą informatyczną EUROREGU, przyjmując także uwagi studentów odnośnie do bazy dydaktycznej i systemu biblioteczno-informacyjnego i przekazując je Zespołowi ds. Jakości Kształcenia.

Księgozbiór podręczny jest na bieżąco uzupełniany o nowe publikacje. Są to przede wszystkim publikacje pracowników oraz publikacje zakupione w ramach grantów badawczych przekazane do zasobów księgozbioru, publikacje instytucji współpracujących z EUROREG (Ministerstwo Rozwoju, PARP, GUS, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Regional Studies Association, ESPON itd.). Należy dodać, że modyfikując swoje zajęcia wykładowcy EUROREG są zobowiązani do przygotowywania literatury przedmiotu do poszczególnych zajęć i umożliwienia dostępu do niej każdemu studentowi (kserokopie w księgozbiorze podręcznym EUROREG oraz zamieszczanie tekstów na stronie www). Nie są to typowe zadania nauczycieli akademickich, a przygotowywanie kserokopii czy zawieszanie cudzych tekstów na stronie WWW może oznaczać naruszenia praw autorskich.

Ocena – w pełni

Uzasadnienie z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Baza dydaktyczna oraz naukowa jest w pełni dostosowana do potrzeb wynikających z procesu kształcenia na ocenianym kierunku, a także zapewnia możliwość udziału studentów w badaniach naukowych. Obejmuje wystarczającą liczbę dobrze wyposażonych sal dydaktycznych. Oprogramowanie, z którego korzystają studenci, jest adekwatne do procesu kształcenia na ocenianym kierunku.. Studenci mają pełny dostęp do zasobów bibliotecznych z zakresu ocenianego kierunku, gromadzonych w różnych instytucjach, w tym przede wszystkim w BUW, a także informacyjnych oraz edukacyjnych (bazy danych, podkłady kartograficzne). Problemy uczestnictwa w procesie dydaktycznym studentów niepełnosprawnych rozwiązywane są wspólnie z Biurem Spraw Studenckich.

Dobre praktyki

Brak.

Zalecenia

Należy zaprzestać praktyki dostarczania studentom przez nauczycieli akademickich cudzych tekstów. Nauczyciele akademicy powinni wskazywać niezbędną literaturę, a obowiązek jej udostępniania należy do biblioteki.

Wskazane jest podjęcie działań przygotowujących obiekty dydaktyczne do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Opieka nad studentami i wsparcie ich w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia realizowane jest w oparciu o zasadę partnerstwa, zindywidualizowanego podejścia do studentów, wysłuchiwanie ich potrzeb i oczekiwań oraz wdrażania rozwiązań dostosowanych do specyfiki kierunku. Cechą charakterystyczną tego wsparcia jest brak sformalizowania. Zamiast sięgać po regulaminowe procedury, jednostka wdraża miękkie działania skierowane do konkretnych osób. W taki sposób wsparcie udzielane jest studentom wybitnym, angażującym się w badania naukowe w sposób ponadprzeciętny. Podobny jest mechanizm rządzący wyrównywaniem ewentualnych braków ze studiów pierwszego stopnia, czy wreszcie wyrównywaniem szans osób dotkniętych problemami zdrowotnymi. Mechanizm ten polega na indywidualnym zaplanowaniu i udzielaniu pomocy kierownika ds. studiów w uzyskaniu szczególnych warunków organizacyjnych zaliczania przedmiotów (np. wydłużenie terminu na oddanie eseju) dla osób z problemami zdrowotnymi, czy mających małe dziecko, zorganizowaniu dodatkowych praktyk w urzędzie miasta, czy pośredniczeniu w nawiązaniu współpracy pomiędzy urzędem zamawiającym konkretne badanie, a wybitnie zdolnymi i zaangażowanymi naukowo studentami.

Wyjątkiem od powyższej zasady niesformalizowanego wsparcia jest szczególna organizacja seminarium dyplomowego. Rozwiązanie to polega na tym, że seminarium magisterskie – realizowane w wymiarze dwóch lat na studiach drugiego stopnia (co samo w sobie już zasługuje na pozytywną ocenę) jest zorganizowane w taki sposób, że w pierwszym semestrze wszyscy studenci danego roku – na ocenianym kierunku jest to od dziesięciu do kilkunastu osób – mają zajęcia ze wszystkimi promotorami jednocześnie. W ostatnich dwóch latach było to czterech nauczycieli akademickich. Cały pierwszy semestr służy temu, by studenci po kolei prezentując swoją pracę licencjacką przed grupą i wszystkimi promotorami, mogli omówić z nimi poruszone w pracy licencjackiej zagadnienia i zastanowić się nad możliwością kontynuowania badań danego problemu w pracy magisterskiej. Dzięki temu, że nauczyciele obecni na seminarium reprezentują różne dyscypliny czy nawet dziedziny, a studenci przyjmowani są z ukończonymi różnymi kierunkami studiów pierwszego stopnia, seminarzyści rozpoznają swoje zainteresowania i wspólnie poszukują swojej drogi badawczej. Następnie, po pierwszym semestrze wybierają dwóch promotorów – drugi wybór jest niejako rezerwowym, ponieważ na podstawie tych wskazań promotorzy dokonują ostatecznego przydziału studentów z uwzględnieniem bliskości wybranych przez nich tematów do zainteresowań naukowych danego promotora. Dalej w kolejnych semestrach seminaria kontynuowane są już w grupach dwu-trzyosobowych – osobno z każdym promotorem. Rozwiązanie to zapewnia efektywną pomoc dla studentów w świadomym planowaniu edukacji na studiach drugiego stopnia i ewentualnej kariery naukowej.

Tym samym jest to niewątpliwe wsparcie dla studentów w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia, ponieważ student, który świadomie określił swój obszar zainteresowań

naukowych i temat pracy magisterskiej znacznie lepiej wykorzystuje proces jej pisania i w ogóle proces dyplomowania do osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych (dla seminarium magisterskiego) efektów kształcenia.

Ponadto jednostka wspiera ruch naukowy poprzez włączanie wszystkich studentów w prowadzone badania naukowe w ramach praktyk zawodowych. Wspomaga również najlepszych studentów w aplikowaniu o zagraniczne stypendia, udział w konferencjach krajowych i zagranicznych. Międzynarodowe konferencje naukowe są również organizowane w EUROREG - w tym przez Samorząd Studentów w 2013 roku.

Jednostka pomaga również studentom na ścieżce rozwoju zawodowego pośrednicząc w organizacji staży lub praktyk dodatkowych w instytucjach i urzędach. Należy przy tym doprecyzować, że EUROREG nie jest stroną żadnych umów o współpracy z takimi podmiotami, współpraca ta odbywa się ona bowiem nieformalnie. Uzupełnieniem wsparcia w tym obszarze jest działalność uczelnianego Biura Karier, które oferuje usługi doradztwa zawodowego, prowadzi bazę ofert praktyk, pracy i staży, uczestniczy w targach pracy oraz organizuje szkolenia i warsztaty np. z umiejętności miękkich przydatnych na rynku pracy.

Na ocenianym kierunku funkcjonuje Samorząd Studencki, który pozytywnie ocenia współpracę z władzami jednostki. Członkowie organów Samorządu na spotkaniu z ZO PKA wyrazili opinię, iż wszelkie nowe rozwiązania dydaktyczne, zmiany w procesie kształcenia czy organizacji spraw studenckich są z nimi konsultowane.

Obsługa administracyjna jest przez studentów bardzo pozytywnie oceniana. Podobnie jak rozpatrywanie ich podań czy wniosków. Skarg – jak informowali na spotkaniu z ZO PKA - nie mają na ogół potrzeby zgłaszać. Jednakże raz zdarzyła się sytuacja, że byli ich zdaniem niewłaściwie traktowani przez jednego z wykładowców. Zgłosili sprawę do dyrektora Centrum i problem został skutecznie rozwiązany poprzez rozmowę Dyrektora z nauczycielem. W przeszłości działała na ocenianym kierunku skrzynka skarg i wniosków, ale po usunięciu z siedziby jednostki sali wykładowej to rozwiązanie przestało się sprawdzać. Obecnie studenci mogą zgłaszać wszelkie uwagi na bieżąco przed lub po zajęciach.

8.2.

Studenci mają zapewniony dostęp do informacji o środkach pomocy i wsparcia – ich źródłem jest strona internetowa, tablice informacyjne, portale na profilach społecznościowych, wiadomości mailowe oraz bieżący kontakt z pracownikami jednostki.

EUROREG sprawdza poziom satysfakcji studentów ze stosowanych form wsparcia ich w procesie uczenia się w ankiecie oceny jakości kształcenia, którą sam organizuje. Badanie odbyło się jednak dopiero jeden raz. Innych systemowych sposobów badania opinii studentów na ten temat nie wypracowano, opierając się na bieżącym kontakcie, który akurat w tym zastosowaniu może jednak nie być wystarczający, a z pewnością nie jest kompleksowym sposobem monitorowania tego aspektu organizacji procesu kształcenia.

Ocena – wyróżniająca

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Opieka nad studentami i system ich wspierania w procesie uczenia się, mimo że nieusystematyzowany, dostosowany jest do potrzeb studentów, ich liczebności i specyfiki kierunku. Uwzględnia potrzeby zróżnicowanej populacji studentów i możliwie jak najbardziej

adekwatnie odpowiada na to zróżnicowanie. Partnerskie relacje między studentami i nauczycielami akademickimi, indywidualne podejście do studentów i zaangażowanie wspólne kadry i studentów w badania naukowe powodują, że na ocenianym kierunku studia prowadzone są w systemie zbliżonym do tutoringu, co należy ocenić pozytywnie, jako powrót do uniwersyteckiej tradycji w unowocześnionym wydaniu.

Dobre praktyki

Opisana w treści niniejszego kryterium organizacja seminarium dyplomowego, która dzięki zaangażowaniu kilku promotorów do pracy z jedną grupą seminaryjną w trakcie pierwszego semestru seminarium dyplomowego pozwala na bardziej świadome planowanie przez studentów nie tylko swojej pracy dyplomowej, ale i rozwoju kariery naukowej.

Zalecenia

Usystematyzowanie działań podejmowanych w celu dokonania oceny poziomu satysfakcji studentów z systemu wsparcia ich w procesie uczenia się z uwzględnieniem obsługi administracyjnej oraz infrastruktury.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
W zasadzie absolwent kierunku nie zostaje przygotowany do pracy w pracowniach projektowych, bowiem brakuje przedmiotów, które byłyby powiązane z planowaniem przestrzennym (oprócz podstawowych przedmiotów z tego zakresu, które mogłyby być realizowane na pierwszym stopniu, np. przedmiot projektowanie urbanistyczne, którego realizacja powinna odbyć się na studiach licencjackich).	Wprowadzono odpowiednie przedmioty. Obecnie nie ma takich zastrzeżeń.
Mankamentem programu studiów jest zawarcie w nim przedmiotów podstawowych, które powinny być raczej realizowane na studiach I stopnia, co powoduje, że program jest „przeładowany”. W programie studiów brakuje przedmiotów do wyboru, podczas gdy ich realizacja w UW nie powinna sprawiać trudności (cała grupa może wybrać jeden przedmiot, np. z trzech oferowanych).	Obecnie nie ma takich zastrzeżeń. Już na etapie odpowiedzi na poprzedni raport oceniający wprowadzono odpowiednie zmiany w programie.
Stopień umiędzynarodowienia dydaktyki jest niewystarczający, szczególnie wobec elitarności kierunku i przyjmowaniu na studia bardzo dobrych kandydatów.	Nadal umiędzynarodowienie dydaktyki jest poniżej możliwości, lecz w planach nowego kierunku jest zamiar wprowadzenia większej liczby przedmiotów w języku angielskim.

<p>Brak pytania z zakresu ekonomii na egzaminie magisterskim. Zalecano wprowadzenie takiego pytania.</p>	<p>Pytania na egzaminie magisterskim nadal są związane z treścią pracy magisterskiej. Zalecenie nie zostało spełnione.</p>
<p>Wewnętrzny system zapewnienia jakości w Centrum EUROREG jest niewystarczająco powiązany z systemem wydziałowym i ogólnouczelnianym. System ten jest w Centrum EUROREG w trakcie wdrażania. Realizowane są – jak dotąd – niektóre elementy systemu, brakuje związków systemowych</p>	<p>Ukończono wdrażanie. System jest skuteczny.</p>